

3. Землі сільськогосподарського призначення : права громадян України : [наук.-навч. посіб. за ред. Н.І. Титової]. Львів : ПАІС, 2005. 368 с.

УДК 342.9

Загурський О. Б.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та публічного управління
ЗВО «Університет Короля Данила»*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВОЗАСТОСОВЧОЇ ПОЛІТИКИ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

На перший погляд постановка питання про “правозастосування в сфері публічного управління” може вважатись недостатньо логічною, оскільки “правозастосування” і “правотворчість” (законотворчість, підзаконна нормотворчість) є різними, відносно самостійними видами юридичної діяльності.

Натомість, категоріально-понятійну коректність терміну “правозастосування в сфері публічного управління” слід пов’язувати з тим, що в словах “правозастосування в сфері публічного управління” логічний наголос знаходиться на вислові “в сфері”.

Характеристика правозастосування у сфері законодавчої та нормотворчої діяльності припускає за логікою речей огляд тих чи інших “правозастосовних (індивідуальних) актів” у даній сфері. Ця характеристика потребує необхідності попереднього з’ясування кола основних суб’єктів, котрі приймають участь у процесі законотворчості і мають відповідні правозастосовні повноваження, мають можливість приймати “правозастосовні акти”.

Аналіз змісту чинного законодавства України дозволяє нам висловити думку, що у відповідних суб’єктів, що реалізують повноваження у сфері законодавчої діяльності, є в наявності й інші повноваження, які пов’язані із правозастосовною діяльністю.

У правозастосованні не тільки вагомо, а й очевидно виявляються різні чинники: і соціальні, і політичні, і економічні, що дає змогу суб’єктам правозастосування їх відчувати, сприймати, оцінювати та, своєю чергою, узагальнювати для інших суб’єктів суспільства. Важлива роль зазначеної діяльності в державних і суспільних відносинах зумовлює необхідність подальшого дослідження співвідношень понять правореалізації та правозастосування, а також виокремлення особливостей правозастосування.

Стосовно визначення терміну “правозастосовна діяльність” та її значення у процесі реалізації права, то науковці не дійшли єдиної думки щодо цього питання. Одні трактують правозастосування як прийняття індивідуально-конкретних, державно-владних правових актів під час вирішення юридичних справ компетентними органами держави,

громадськими організаціями та службовими особами [1, с. 57; 2, с. 94; 3, с. 134], інші до правозастосування відносять також дії громадян із реалізації суб'єктивних прав у правовідносинах [4-5].

Деякі виокремлюють таку характерну ознаку правозастосовної діяльності, як її управлінський характер, спрямований на забезпечення неухильного втілення загальних програм, закріплених у нормах права.

«Правозастосовна діяльність – це владна діяльність спеціальних, уповноважених на це суб'єктів, яка полягає у прийнятті індивідуально-правових приписів на основі чинного законодавства й відповідно до встановленої законом процедури» [6, с. 39].

Зазвичай визначення правозастосування та виокремлення його особливостей залежать від того, як воно співвідноситься з основними формами реалізації права – виконанням, дотриманням і використанням. Погляди науковців стосовно співвідношення між реалізацією та застосуванням права також є різними.

Правозастосування – це прийняття індивідуально-конкретних державно-владних правових актів, ототожнюючи застосування права з його реалізацією, яка також полягає у втіленні правових норм у фактичній діяльності органів, організацій.

Водночас є думки, що саме законодавець визначає, в яких випадках правозастосування є обов'язковою, а в яких – факультативною стадією розвитку й організації матеріальних відносин у загальному механізмі здійснення права. Межі правозастосування у сфері регулювання та захисту матеріальних відносин і коло суб'єктів, що застосовують право, теж визначені в законі, оскільки правозастосування не реалізовує кінцевого результату, хоча й спрямоване на такий результат, тобто на здійснення прав у фактичній поведінці.

Така позиція дає змогу стверджувати, що система норм права впливає на правозастосовну діяльність так, що зміст законів визначає випадки необхідності правозастосування і його межі.

Така позиція, на нашу думку, потребує відповідного уточнення. Норми права застосовуються у разі правомірних дій суб'єктів права стосовно реалізації прав і обов'язків, а також при вчиненні правопорушень, що передбачає необхідність застосування охоронних норм права як форми забезпечення їх реалізації.

Таким чином, з огляду на це, можна зробити висновок, що мистецтво правозастосовної діяльності під час вирішення справ, ухвалення рішень полягає в тому, щоб зуміти знайти рівновагу, збалансувати державну волю, зазначену в нормах права, із урахуванням інтересів і потреб громадян, не порушуючи їхні права.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Галаган И. В. Проблема теории правоприменения по советскому законодательству. Правоведение. 1986. № 2. С. 57-62.
2. Орзих М. Ф. Формы реализации норм советского права. Советское государство и право. 1968. № 2. С. 94-103.

3. Уварова О. О. Принципи права у правозастосуванні: загально- теоретична характеристика: монографія. Х.: Друкарня МАДРИД, 2012. 196 с.
4. Недбайло П. Е. Применение советских правовых норм. М., 1960. С. 125-176.
5. Строгович М. С. Основные вопросы советской социалистической законности. М., 1966. 390 с.
6. Вопленко Н. Н. Социалистическая законность и применение права. Саратов: Наука, 1983. 300 с.

УДК 341

Задніпряна-Корінна М. Ю.

*к.ю.н., доцент кафедри економіки і права,
Національний університет харчових технологій*

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСОБИ: ПЕРСПЕКТИВНА І РЕТРОСПЕКТИВНА

На сьогоднішній день, аналізуючи зарубіжні праці вчених можна стверджувати, що юридична модель перспективної відповідальності розроблена наприкінці ХІХ ст. з розвитком ідей солідарної відповідальності, що розвинулись у цивільній відповідальності у зв'язку з поширенням ідей притягнення до відповідальності за ризику. Із появою страхування відшкодування шкоди, заподіяної потерпілому внаслідок провини, розвинулись ідеї відповідальності без провини з метою підвищення відповідальності за діяльність суб'єктів у підвищених сферах ризику. На думку багатьох юристів, перспективна відповідальність виступає способом означення ідеї зобов'язання або обов'язку, що в юридичному значенні має ретроспективний характер (Мішель Віллейн, Ганс Кельзен). Ідея відповідальності, на думку італійського юриста Уберто Скарпелі, має три основні аспекти значення : «по-перше, як застосування визначеної санкції; по-друге, як здатність передбачати наслідки своєї власної поведінки та взаємозв'язку нормою права; по-третє, як сукупність наслідків» [2]. Розкриваючи їх значення, слід відмітити, що перший аспект стосується переважно використання юридичною доктриною традиційного значення. Зустрічається в розумінні означення ідеї відповідальності, що розуміється як здатність розуміти значення своїх дій у взаємозв'язку з юридичними нормами. В свою чергу, ідея третього аспекту значення ідеї відповідальності не розглядається у взаємозв'язку з нормою права, проте основний акцент - на суб'єктах, що мають понести відповідальність за вчиненні діяння, що мають негативні наслідки.

У дослідженні Герберта Харта «Покарання та відповідальність» [1] поняття відповідальності розкривається у чотирьох значеннях: рольова відповідальність; причинна відповідальність; відповідальність за шкоду;